

หลักการสำคัญ

๓.๑ ปัญหาและแนวคิดหลักของระบบสุขภาพ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๑. สุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และในสังคมวงกว้าง โดยครอบคลุมทั้งการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เข้าใจว่าสุขภาพเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และมีความครอบคลุมหลายมิติ หลายระดับ - เพื่อให้ทราบนิยามของคำว่าสุขภาพ ว่าหมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐) - เพื่อให้ทราบว่า ปัจจัยต่างๆ ที่สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่ติดต่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่มสะอาด อาหารที่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมที่ดี บ้านและชุมชนที่ดี การมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และความเท่าเทียมทางเพศ (ปรับจากเอกสาร <i>The Right to Health</i>)
<p>๒. ประชาชนมีความตระหนักรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง มิให้เกิดความเสียหายทางสุขภาพ หรือหลีกเลี่ยงพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชน หมายถึงทุกคนที่อยู่บนผืนแผ่นดินไทย ไม่จำกัดเฉพาะแต่คนไทย - เพื่อให้เห็นหลักการสำคัญว่า สุขภาพจะเกิดได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยตระหนักรู้ และหลีกเลี่ยงการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๓. ระบบสุขภาพ เป็นระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ โดยมีระบบการบริการสาธารณสุขเป็นส่วนหนึ่ง ระบบสุขภาพยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมและระบบความมั่นคงของประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะใดๆ จึงต้องให้ความสำคัญกับมิติทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบด้วย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้เข้าใจว่าระบบสุขภาพมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับระบบอื่นๆ
<p>๔. ระบบสุขภาพ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรม มนุษยธรรม ธรรมาภิบาล ความรู้และปัญญา โดยให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกันในสังคม ความสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิสังคมและภูมินิเวศ รวมทั้งจะต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม อย่างยั่งยืน และอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรทุกระดับ และทุกภาคส่วน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ธรรมาภิบาล หมายถึง คุณลักษณะของการบริหารหรือการปกครองเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ มีคุณภาพและเกิดความคุ้มค่า ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก ตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินตามหลักธรรมาภิบาลต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และหลักนิติธรรม - เพื่อให้ทราบหลักการพื้นฐานของระบบสุขภาพ

๓.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป้าหมายของระบบสุขภาพ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๑. รัฐและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมสุขภาพ รวมทั้งการมีหลักประกันและการคุ้มครองให้เกิดสุขภาพ ที่จะนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมการพึ่งตนเองของประชาชน ของสังคมที่อาศัยการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>- เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาที่มีลักษณะเป็นพหุนิยมที่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีความขัดแย้ง มีการเชื่อมโยงทุกมิติของวิถีชีวิตเข้าด้วยกันแบบบูรณาการเป็นองค์รวม โดยความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ ถือเป็นปรัชญาที่มองสถานการณ์เชิงระบบที่มีลักษณะพลวัต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตลอดเวลา ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)</p>
<p>๒. รัฐและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับระบบสุขภาพ ว่าเป็นเรื่องที่กว้างขวางครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม และต้องพัฒนาระบบสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมและเชื่อมโยงกันอย่างสมดุล รวมทั้งต้องสนับสนุนหรือส่งเสริมการนำแนวทาง “ทุกนโยบายห่วงใยสุขภาพ” (Health in All Policies) ไปใช้ประกอบการพิจารณาในการ</p>	<p>- Health in All Policies หรือ HiAP หมายถึง การทำงานข้ามภาคส่วนอย่างเป็นระบบโดยนำประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางสุขภาพมาประกอบการตัดสินใจ เป็นการทำงานร่วมกันแบบเสริมพลัง เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เป็นอันตรายทางสุขภาพ และเพื่อให้เกิดนโยบายสาธารณะระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่จะนำไปสู่การทำให้สุขภาพประชาชนและความเป็นธรรมทางสุขภาพดีขึ้น (เอกสาร WHO HiAP and Helsinki Statement on HiAP)</p>

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>กำหนดนโยบายสาธารณะ เพื่อให้เกิดนโยบายที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในทุกระดับ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพในการจัดทำนโยบายสาธารณะ เนื่องจากนโยบายสาธารณะมีผลกระทบต่อสุขภาพได้ทั้งด้านบวกและลบ ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพที่เป็นสากล คือ แนวคิด Health in All Policies
<p>๓. รัฐและทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญกับหลักการทำงานแบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ เพื่อการอภิบาลระบบสุขภาพ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และการทำงานเชิงรุกของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับปรุงสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิบาลระบบสุขภาพ การดูแลและการบริหารระบบสุขภาพ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กันของภาครัฐ องค์กรสาธารณะต่างๆ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ความท้าทายต่างๆ ในสังคม และสร้างสรรค์โอกาสใหม่ๆ เพื่อให้เกิดสุขภาพ (<i>หนังสือการอภิบาลร่วมสมัย. นพ.อำพล จินดาวัฒนะ</i>) - ในอนาคตระบบสุขภาพมีแนวโน้มที่ซับซ้อนและสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลายภาคส่วน ไม่เฉพาะภาครัฐหรือกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น รวมไปถึงกลไกตลาดและโลกาภิวัตน์ที่เข้ามามีอิทธิพลด้วย จึงจำเป็นที่ต้องเชื่อมโยงการอภิบาลระบบสุขภาพโดยรัฐ โดยเครือข่าย และโดยตลาด บูรณาการการทำงานของส่วนต่างๆ ในระบบสุขภาพให้หนุนเสริมการทำงานซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ - รัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ หมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มีบทบัญญัติกำหนดให้รัฐต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวกับสิทธิชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับคำปรารภใน “ธรรมนูญก่อตั้งองค์การอนามัยโลก” ซึ่งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับฟังความเห็น และการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดต่อการปรับปรุงสุขภาพของประชาชน

๓.๓ การจัดทำมีหลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาพ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
<p>๑. หลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาพ จะต้องมีความครอบคลุมปัจจัยทั้งหลายที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านระบบบริการสาธารณสุข และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งนโยบายสาธารณะต่างๆ โดยหลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาพนี้จะต้องครอบคลุมประชาชนทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยด้วย โดยไม่มีการแบ่งแยกยึดหลักเสมอภาค เท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ให้รัฐดำเนินการเพิ่มขึ้นตามความสามารถทางการคลังของรัฐ</p>	<p>- เพื่อให้เข้าใจถึงการมีหลักประกันและการคุ้มครองให้เกิดสุขภาพว่าเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่หลากหลาย และครอบคลุมทุกคนบนผืนแผ่นดินไทย</p>
<p>๒. การสร้างหลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาพ ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม</p>	<p>- เพื่อเน้นย้ำให้ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองให้เกิดสุขภาพ</p>